

De més treus sense febre.
De més febre sense treus.
Les drets individuals son
Imprescriptibles, legisla-
bles é INGANTELES. •
Legistar la Llibertat bala
pretext de garantiria, es co-
metre atantat contra ella. •
La llibertat propia acaba all
ahont comença la llibertat
ajena. Es licit, donchs, al
individu fer tot lo que no
prejudiqui á un altre. •
La resignació que predican
las religions no es més que
la fórmula del engany ab
que's preté perpetuar la in-
justicia social en lo mon. •
Las religions son caixas
d'ahorras que viuben de la
estafa d'admetre capitals en
la terra, assegurant pagar
treusets interessos al cal.

PERIÒDICH POLÍTICH VERMELL.

LA TRAMONTANA
defensa 'la principia lli-
berals més avants, sense
atacants de cap mena. •
La TRAMONTANA es cat-
rèllogica de totes las re-
ligions, porque totes son
igualment dolentes y de-
presives para la dignitat y
la inteligencia humana. •
La TRAMONTANA en política
defensa sempre al més ad-
lantat contra 'l més resaca-
nari, y sosté la necesitat
d'una gran reforma social
que transformi 'l mode de
ser del productor, crey
supeditat al capitalisme. •
La TRAMONTANA no està
afiliada á cap partit, servint
los interessos generals de la
llibertat sense compromís
ni preocupacions de social.

La salut del poble
es la suprema ley

La TRAMONTANA es lo periòdic que 's publica en idioma catalá
més avansat en ideas políticas, relligiosas y d' economia social.

Lo Treball es la
primera necessitat

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Espanya, 1 pesseta trimestre.— Extranjer, 2
Las suscripciones se pagan per adelantat

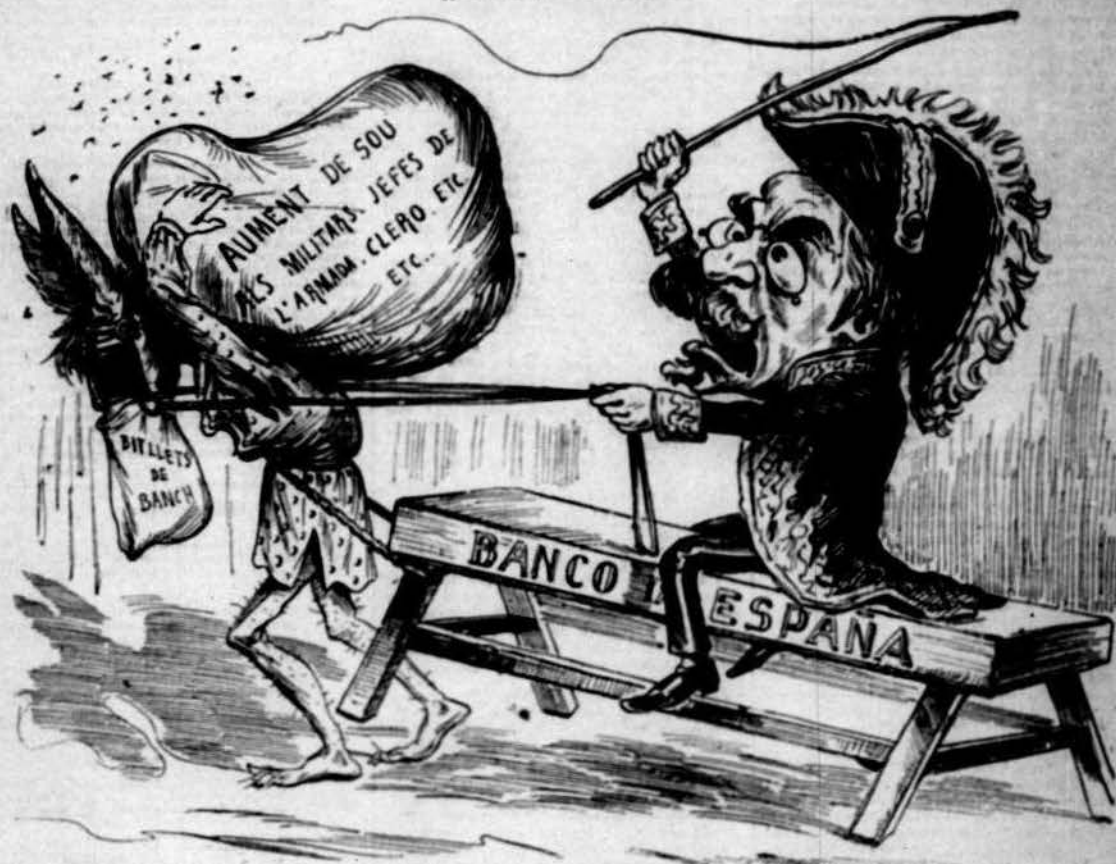
ADMINISTRACIÓ : carrer de Poment, 1, 1.ª : BARCELONA

Pels pagus s'admeten llibranças del Giro Métrico, lletres de feul cobru
y sellos de 15 céntims. No s'admeten llibranças especials de periòdichs

PREUS DE VENTA

Número solt, 5 céntims.— 30 exemplars, 1 pñ.
Surit é llum puntualment cada divendres

||ARRI, BURRO||

Lo pobre burro País,
per sa paciencia bestial,
lo maltractan y 'l carregan
fentli arrossegar lo Banc.

FINAL DE TEMPORADA

Las Cortes ja s'han tancat. Lo santuari de les lleys, lo temple de la representació del país, lo sagrari de les llibertats polítiques, la fàbrica del béstar general i altres i altres noms més ó menys retumbants i oportuns, ha tancat ja sas portes al públich, deixant llista la feyna de la temporada.

Y no es poch que diguem lo que ha fet en be del país pel qual tenen que vetllar, segons diuen.

Una llei obligant a tots los espanyols a fer festa al diumenge... menos quan convingui als que no treballan; un'altra l'ent que 'l peiz gros se menjí al petit en forma de augment dels bitllets del Banch; y un'altra regajent com qui compra tomàtechs los efectes d'una amnistia, son los treballats més trascendentals de que van a sas llars a reposar de tanta fatiga los pares de la patria.

Aquestos son los fruyts legítims, los de verdader matrimoni, del réjimen parlamentari imperant, en sa constitucional accipió de que la *soberanía nacional resideix en las Cortes ab lo rey.*

Mes com tot matrimoni entre gent d'upa té 's seus entreteniments, especie de aperitius pera anar tirant ab lo fastich inherent a las classes elevadas dintre la vida marital, tenim que lo que ha inspirat més interés a las Cortes, no es en aquesta ni ha sigut en pasadas ni será en futuras temporadas legislativas la discussió ó aprobació de las respectives lleys fabricadas al calor del talent dels congregateis, sino los intermedis, los entreteniments de la trega legislativa que en lloch de la monotonia d'una discussió d'una llei que interessava al país venia una entremaladura més ó menos política a donar interés excepcional al espectacle insuficient de la confecció de las lleys.

Per aixó la corada d'en Martini Trampas y la preso d'una duquesa, intermedis legislatius, consumiren més temps als actors i compajugueren més al públich que 's presupostes que no s'han pogut discutir i que tots la xanfayna dels quefers legislatius pels quals se tindria de mesurar la cantidad i qualitat de la feyna de nostres elegits (!).

Y s'comprén la indiferencia de tothom per la discussió de las lleys y l'interés pels incidents parlamentaris.

Las lleys, sigan las que vulgan que imperin, no donan altre resultat que fer lo que vol lo qui governa. ¡A qué, donchs, escarrarse fabricant, als aixis com alsixs la casa no caurá ni s'aguantarà per aquest canvi! En sent cada governant lo que vulga ja estem llistos, que al fi i al cap aixó es lo que 's fa y res més.

Pero en cambi quan se discuteix al en Pau Ministre es més lleig que en Pere Gobernador ó al en Joseph General es més ó menos bayut y raro que en Tomás Pitjareys, llavors ja es altra cosa. Los diputats cridan, s'escaloren, perlan de la patria que 's alimenta, del liberalisme que 's cau garras avall, del desinterés que han conegut de lluny, del heroisme de nostres avis quina sanch circula per las venas y draps d'alguns hospitals, y entremitj d'algunes tiradas d'eloquencia e b que se 'ns tiran a la cara sos talents, arriban fins a dirse *cul d'olla* políticament parlant, y en aixó está 'l gran poder de la ciencia del xerramentarisme modern.

Per aixó no son las lleys lo que importan y sí 's intermedis legislatius.

Y es que al teatro nacional ja no inspiran interés las comedias, sino 's saynetes, porque 'l públich sola ve allí pera riure.

UN ERROR JUDICIAL

Tota la població en pes del Ferrol, desde 'l capità general y 'l clero y l'Ajuntament fins al artesà, l'obrer y 'l ateo, tots han dirigit clams al govern ó a la opinió pública pera conseguir 'l indult d'un presidiari anomenat Cayeté Landrove, condemnat a quinze anys de cadena en Octubre de 1886 per considerar 'l tribunal sentenciador autor del assassinat d'un seu germà.

Què pot ser lo que aixís hagi mogut a tota una ciutat a demanar lo perdó d'un home famós criminal?

Molt senallá. A pesar de la condemna que portá a Cayeté Landrove a un horrorós presi,

han vingut posteriorment altres fets a demostrar la innocencia del sentenciari.

En una fosca nit del mes de Deseembre del any 1885, Cayeté Landrove trobá a son germà en un camí preparat pera realisar una venjanca personal, y a qui després de molts esforços lo lograssuadir de son propúsit, important cap a sa casa. Mes volgué la mala sort dels dos que pel camí s'atravesassin ab l'enemich de l'un, y trabante horrorosa lluyta, lo germà del Cayeté caygué mort y aquest quedá prop del cadavre sens sentir d'una garrotada al cap y del terror de la escena.

Lo matador y sos acompayants fugiren. Al recobrar sos sentits lo germà del mort y trobarse en aquell siti fugí mitj boig d'espant, y pera ferse passar lo susto begué més de lo regular, y en un estat mitj dominat pel terror y mitj pels efectes del alcohol fou pres per la justicia, que en la inherencia de sas ideas jurídica veure contradiccions y la prova de son delicté, corroborat per las taca de sanch de que estava ple.

Per lo qual, després dels trámits ordinaris, fou condemnat per la Audiencia de la Corunya, en sentencia del 16 d'Octubre de 1886, a quinze anys de cadena.

Y 'l infelís Landrove, a la pena d'haver tingut de presenciari la mort violenta de son germà sens haver pogut evitarla, tingué d'afegir la d'anar a presiri com autor d'ella.

Després de prop de sis anys de sofriments y cinch de cumplir condemna, lo verdader matador ha mort, y abans de morir ha cridat testimonis y ha confessat son delicté, afegint, no obstant, que s'vegé obligat a cométre'l obrant en defensa propia.

Aquesta confessió ha provocat que tres testimonis del fet sortissen a declararlo y que altres confessessin que en secret ho havian aixís senit contar al matador, ja difunt; y de tal modo s'ha anat aclarint 'l assumpto, que ja no s'ha pogut dubtar de lo injust de la sentencia condemnatoria de la Audiencia de la Corunya, fundada en un error judicial.

Y per aixó ha vingut aquest trontoll de la opinió, aquest excés d'activitat en tot un poble interessant per la sort d'un miser presidiari víctima de la llei y del exagerat zel d'un tribunal al aplicaria.

Y ara ¿qué? s'indultarà al infelís Landrove, ¿eh? ¡Valents injusticia pera rehabilitar la innocencia e indemnisar al injustament sentenciari! En primer lloch, indult significa perdó, y clar está que qui no ha delinquit no necessita ni mereix ésser perdonat. Lo que procedeix es rehabilitar e indemnisar aquesta nova víctima dels errors judiciales, compensantia en tot lo possible de las penalitats injustament sofertas.

Mes ¡la llei no ha previst aquest cas! com tots los demás en que s'declara veritat legal una mentida, y 'l pobre perjudicat perjudicat se queda, y encara gracias que no li hagin aplicat aquella ignominiosa pena que no té ni la més petita reparació possible.

La condemna de Cayeté Landrove es un abrumador argument pràctic contra la pena de mort. ¡Poch li va faltar la cinch anys pera pujar lo patibul un ignocent!

Y aquestos y altres exemples que desgraciadament se veuben massa sovint, fan que 'l poble miri ab certa repugnancia la administració de justicia, que en lloch de tenir que ser sempre 'l amparo del débil y 'l desgraciat, resulta moltes vegadas lo terror de la gent de be.

La Riba 13 Juliol de 1891.

Amich Director: Pera primera del current un paper de La Riba que segons diuen treballa a Capellades, va treure a be d'enviar un certíbut de cent reis a la seva dona; lo certíbut ja arribó a puesto, pero los cent reis van fer si gran.

Y 'l factotum de la burguesia, ten prompte ve assignar lo que havia passat, se 'n aná a trobar a la dite dona, que si 's hi havia pres Fulano y si 's hi havia pres Mengano, de modo que, segons se diu pel poble de La Riba, el ja ho sab qui es 'l autor del rob.

ARTELAT

Sant Climent de Llobregat 13 Juliol 1891.

Equilat Director: Sebré que en aquest poble tenim un capopdre espiritual que dona unas embastías que ni un carriquirí, y enóm al gru: primerament succébi que vingut al poble un altre negre acompayat de una senyora que hi té una torre, que segons diuen es la seva dispesera; pués lo rutor 'l'empregué ab lo seu company d'ofici, dihentli que era un sociótil que vivia qués ab aquella dona, i que qual 'l'altra contá que quan deixés la majordona ell se 'n entrira de la dispesera.

Segon cas: estant treballant en la botiga piadosa un fuster del poble, se li acocó l'ensoñant, moventli un moñotó porque 'l fill del fuster diuen ab s'acóvia ab una casaca ¡perén celati! y economicó al fuster porque ho consentia.

Tercer: en la poble de Sant Climent, van excomuniquats los que reben diaris, los que 'n llegieren, los que 'n tenen y tothom que s'traci ab los anterior.

Disposi de son company

RABCA-CLELLEL

Manlleu 14 Juliol de 1891.

Tramontanch Company: De resultas del meeting anarquista celebrat en aquesta població lo dia 5 del que corre, ha puja lo nostre país Paccacá al cubell de la ruba bruta de cala missa, no per contrarestar las estaetas anarquicas doctrinas en dit meeting vertidas, sino pera espular la poca gent que va encara a la iglesia a escoltar las maquiséticas y diabólicas mentidas que en la mateixa s' diuben. Figura, Lluís melaich de Deu, d'ús capellán y dels vaperanos, que equent heront pudent, las ha empujats contra la honorada comisió de treballadors que vingut a exposar las emancipadoras doctrinas del proletariat, dihent aquest pare ab fills ó sense, que aquestos malechis anarquistas eran enemichs de Deu, de la propietat de la iglesia, de la autoritat ¡de tot aixó té molta rabia! y de la familia: ¡combatoch! ¡Qui té més amor a la familia, nosaltres que tenim de amancianar ab nostros pita los nostros fills, los del burgesos y hasta job miseria de las miseria los dels homes que ex exicien lo celati! ¡ó vooaltres, privilegiats de tota mena, que apenas veix un sér de vostra rustiquita entrayas, ja es lo troyé del devant per no veurel a vegades heus que ha sobrat una carrera! y en s, ¡per qué ensa boná mal del pofíam desde un puesto abost no nos es per més defendernos, al contrari de nosaltres, que quan volém treure 's drapats al sol de las autoritats, del clero y de la burguesia, reñim a tot a pública controvérsia!

EX-VAFORIS ATRO

Vilanova y Geltrú 14 Juliol de 1891.

Amich Director: Ja tenim l'Ajuntament ab majoria federal, que ha entrat ab bon peu no volente votar ella mateixa los tinentes d'alcaldé com havian fet los monárquics, per lo qual se elecció no fou feta fins a la sessió tercera.

Ara s' veure si la majoria dormirá com dormi aquell regidor que havente donat molta fama d'avanat en politica y de rebuto-bilitat en religió, no feu res al formar part de la comisió del concejal, ab tot y que tenim lo lloch destinat a comenciari civili que tot el en hermet y que precise transformarlo. ¡Ho farà 'l nou Ajuntament! Veurem. Per ara hi ha un bon sistema, y es que 'l *Diario de Villanova* s'ataca molt, y aixó es bon senyal, porque aquest periódic té sempre 'l do del desacert cuydante dels interesos del comú.

R. R.

Mollerusa 14 Juliol de 1891.

Amich Director: Fa poch dies que en la poble de Miralcamp s'ingat a una 'l burguesia de Mollerusa, feyas rogatives demanant a la divina providencia que 'l frecoqués la atómetra ab ilágrimas d'angúlia, y per conta de ilágrimas ve caure una tempestat de pedras celestials que va deixar sis rogativetyres ab un nas més llanch que 'l geniveta de veyt molins que portasen los carlines quan anarquicaven poblacions lliberás.

Van, restat de Deu y no portis bon passapass.

SATVÁ

¡PER FANATISME!

En lo pis más miserabel,

dintre un quarto com un viu

y sobre un grat de palla

que li está servint de litr,

térbols sos ullets, se cara

demedrada, hi ha un sen

que dos anys tot just no conta,

que del mon te encar no ha vist.

Prop seu una dona jove,

lo semblaient pel pior humit,

supera tratament a inservia,

dalt del cul incanasant mir,

y anansi prege, suplica

per la salut del seu fill;

mes lo nin, lluny d'adobarse,

pitjora, s'ésa morint...

¡Qué comens la creatura,

que háur fet, nin infelís,

porque es així san tondreya

dónguili tant greu sufrir!

Aixó es ho pensa la mare

ni ho dia pes la mare així:

del més crudel fanatismo

lloçada del flor al mitj!

—¡E que fies a un'altra proba

me somer!— La mare dita,

y sens ella diren compte,

incomentat, mostra un cor sti

lent després de la ciencia,

la que tal vegada, dita

de sa producció no demer,

una 'n guarda que 'l perill

de mort rapit siluanyava

d'aquell informat sin:

solament, la pobra mare,

Jercantme va en lesaltis
es mont fira en les altures,
piornt, lliant resse mil...
[tot en val i dalt no la escoltas,
jamay ve l'remay diu
que amenguar deu ó dar tregua
al sufrer del tendre fill...
Mes, quí dich jo! ja que meongue;
també tregua, si,
que dina poch son glaxir para,
glaxist queda l'cos del nial

La mare, desaperada
y entre llastimosa cría
—quina es, oh Déu meu, ma feta
perque així m'castigara— diu,
sana pensar que es impossible,
que jamay pot existir
un Déu que, perque una mare
comet fécula ó dacta,
puga é un sér ple d'ignoscencia
dar tan horrosr sufrir.
[hi existia i tal obra
conecta l'major crim]

A. TUAL.

Haventse sancionat diumenge la lley d'augment de bitllets del Banc d'Espanya, dilluns ja aparegueren per Madrid alguns cartells dibent que no s'admetian bitllets d'aquell establiment de crèdit i anaren molta gent al mateix Banc é cambiar.

Aixó, que per ara no es més que una comedia, m'agrada molt que anés prenent peu i que acabes per ser un drama d'Echegaray.

Perque en ell, encor que s'hi mateix fins al apuntador, no hi podria pendre mal lo poble. Y allà ells los de las pesetas.

Lo govern de las conservas diu que pera conservar la salut social de la gent conservadora, va é a augmentar la guardia-civil fins á fer que se'n conservin uns 20,000 sempre á punt de repetir escenas com las que menudejan desde l'últim 1.er de Maig ená, ó sian: suspensions de societats obreres perque s'i; agafadas al engrós y á la menuda de treballadors perque l' dona la gana als governants, processaments dels més honrats y dignes obrers pel mateix motiu; y cap girells y embolicos policíescos y judicials per coses que s'hi assemblan.

Es tal la fan de conservar el poder que tenen los conservadors, y que per conservar sas nóminas fins conservarían la injusticia eterna conservant sa inconscible dominació ignominiosa.

Ha parit el ministre de la guerra [dich] de la Guerra, lo minirte per qual tots los espanyols tindren de ser soldats forats.

Verdaderament que fent énar als pobres á servir al rey forosamente, es més equitatiu que hi vagin sens escusa pobres y ríchs.

Pero consti que ningú s'el dret é obligar á un altre á fer lo que no li vinga de gust, y que l' servey militar obligatori per tothom no es més que trobar més passador lo sistema per alló de mal de molts consol de tontos.

Lo dimars d'aquesta setmana se teniam 14 del corrent mes, lo qual vol dir que era l'aniversari 103 de la celebre fetxa en que l'poble de París assaltá la Bastilla, desermint ab la presa d'aquell baluart de la tiranía lo començament de la gran Revolució que decretá la drets del home i del ciutadá y que feu baixar á sos reys los grabons del trono pera pujar los del patibul.

Un recort, donchs, nos toca dedicar al 14 de Juliol de 1789, per ser ell lo dia en que l'poble, revolucionante, doná l' primer pas en lo camí de sa emancipació.

Entre las molts poblacions en que celebran lo 14 de Juliol aquest any, s'hi troba la villa del Vendrell, liberal com ella sola, ahont tots los elements més avansats s'han posat d'acort pera celebrar lo próxim diumenge una vetllada commemorant la presa de la Bastilla pel poble de París, á quin acte están invitats varios companys de Reus y l' director d'aquest periódic, que també hi pendrá part.

La festa promet ser lliurada y deixar bons recorts entre ls vendrellenchs.

La setmana entrant ja'n parlarém.

S'assegura que l' nou alcalde Sr. Porcar, agafante en lo cumplimiento de las ordenansas municipales, va é a disposar que no circuli cap jardineria ni cotxe dels que fan la competencia als tranvías que no porti las rodas de la amplitud que consignan ditas ordenansas, ab lo qual ja no podrán encaixar en los rails de las empresas tranviescas.

Com en aquest assumpto hi tenen de jugar grans interessos y no menors influencias, veurém si l' Sr. Porcar s'arrosarà al final com tants altres alcaldes de Barcelona, ó si per lo contrari obligarà á tothom á cumplir las ordenansas municipales sens consideracions á res ni á ningú, fent aixís ressaltar més sa conducta davant d'antics y casti incorregibles abusos.

Diguemem la setmana passada que l' representant de la Societat d'Impressors de Barcelona havia sigut cridat é realitzar en l' escrit presentat demanant l'aixecament d'aquella fenomenal suspensió, y apuntarem la idea de si succeiria als Impressors lo mateix que als del Circul Obrer, que quan anaren á reclamar processament als reclamants.

Donchs aixís mateix ja succehit, que per algo comensám ja á ser gats vells en saber veure y entendre com se pels á Espanya aixó d'administrar justicia.

Diu l'article 14 de la Lley d'Associacions:

La Asmiedad judicial podrá decretar la suspensió de las funciones de cualquier Asociacion suase el INSTANTE en que dicte auto de procesamiento por delito que se leogue á que se acordó la disolución en la sentencia.

Donchs be; lo dia 3 de Maig fou suspesa la Societat d'Impressors per ordre judicial, sens que s'haguts dictat cap auto de procesamiento contra cap socio.

Y pels primers dies del mes de Juliol acut á reclamar lo representant legal contra aquesta ilegal suspensió, y llavors s'emena l' error judicial... declarantlo processat á n' ell y al tesorero de la societat, preciament dos dels tres individuos socios que havian firmat l'acta de tancament del 3 de Maig, y á qui l'autoritat judicial no digué may res mentres no reclamaren.

Es aixó serio? Es aixís com se vol fer garantir la respectabilitat dels tribunals y com se l' preté enlrayar en lo concepte públich?

Pero encara hi ha més.

Per quin acte se decretá la suspensió de la Societat d'Impressors? Per quins actes se processa, després de prop de dos mesos i mitj y al anar á reclamar, á son representant y á son tesorero? Aixó es lo que ningú sab, inclús los mateixos interessats. Está en la més petita noció de dret, que á ningú s'pot acusar d'un delicte y menos peronario per ell que no se li digal. Donchs en aquestos especíals processos los processats no saben de qué se l' acusa; no saben res més sino que son processats y que haurían passat á la presó si no haguessen prestat é temps la fiança que se l' demanava. Aixís se fa la justicia tractante de las corporacions obreras y de sos partidaris.

Los impressors están decidits á apurar tots los medis legals pera veure si logran justicia en sa demanda, ó quan menos pera convences tot l' ofici en pes de la inutilitat de las lleys pera ampararlos en lo dret escrit en ellas mateixas, que trepitjan molts cops ab repugnant impunitat aquells que més deurían respectarias.

Un ex-cabecilla carconde ha sigut honrat ab lo nomenbrament d'alcalde de Caldeia.

Decididamente la situació va liberalisante tirant cap al costé de las honradas masas del rey del As d'Oros y de las húngaras.

Los senyors Durán y Bas y Girona, senadors protectonionistas y caps-padres de la conservaduría barcelonina, tingueren pitj y coraje en lo Senat pera oposarse al augment de bitllets del Banc d'Espanya combatent lo projecte del govern per crearel anti-patriótic, segons digueren, vergonyós, insensat y qué sé jo quantas coses més.

Pero lo salut es, després de tan de combatre per tals rahons, ve la hora de votar lo definitiva, y los senyors Girona y Durán y Bas se recordan que son conservadors antes que

homes, y votan ab lo govern renegant aixís de tot lo que havian dit primer combatint lo projecte.

Y d'aixó'n diuben homes de talent, eh? Y d'un acte aixís se li diu una habitació?
¡Que asquerosa es la política!

Lo dimars d'aquesta setmana va celebrarse en la Audiencia de Manresa la vista en judici oral y públich de una causa formada á dos obrers per suposats petardians.

Es tan asqueroso tot lo que passa en materias de petardos, que la causa vista devant de la Audiencia de Manresa ho acabá de demostrar.

Colocació d'un petardo que no esclatá, y que diuben en lo sumari que sembla de dinamita, lo qual vol dir que també podia ser de terra d'escudellas. Un rabíós fabricant, lo del petardo á casa seva, acusador privat en aquest procedé, que assegura, porque sí, que los processats son sas asesarias (!). Lo fiscal demanant la absolició després de la proba y los dos processats havent sofert vintiat mesos de presó preventiva.

¿Que tal lo quadro d'aquesta nova ignominia petardista?

¿Quan veurém castigats als veraders culpables d'aquestas infamias?

Per nosaltres, que la justicia sépiga buscarlos ben lluny dels que y guanyan la vida treballant.

Com aixó de las persecuciones als obrers ja es cosa que sembla no sé d'acabarse may, los manyanas d'obras y les paletes han constituhit una comisió á fi de recullir socorros pels treballadors presos, composts per tres individuos de cada un dels dos ciutats ofici, nombrets en reunions generals.

Nostra enhorabona á uns y altres per la valentia y constancia ab que sostenen sas pretensions devant de la burgesia.

Ha resultat una pifa de certs comerciants de Madrid las intencions de fer que en la capital d'Espanya no s'preguissin los bitllets de Banc com á moneda corrent.

Per ara lo que va resultant es que la balla megre qui no pot tenirse.

Es á dir, passe lo de sempre.

Ab la publicació de la amnistia quedará alliberat lo director de La TRAMONTANA de set ó vuyt causes criminalis de las que teniam pendents, y per ara no més n'hi quedaran tres: la del rector de Falleda, la de la vetllada d'Allella y la de las persecuciones del Maig, cap de las quals té mica de gravetat per ser totas basadas en pou fals.

Y verdaderament será una ganga trobarnos no més que ab tres causas criminalis demunt.

LOS MISTERIOS DEL SILENCIO

D LAS SOMBRAS DEL ASESINO

En las sombras de la noche

Era de noche, no llovia, pero negras nubes de formas horripilantes cual monstruos hijos del averno, vagaban por el alto cielo como si esperasen ocasión propicia para tragarse el universo. La luna pálida, cual enamorado que morrea de mal de amor, á ciertos intervalos asomaba la faz por entre las negras ciénagas, cada vez más penosa y triste.

La ciudad dormía.

La opaca luz de los mireros farolitos que en varias esquinas pendían ante viejas capite guardadores de cel é cual virgen, parecían almas en pena, y su claridad sólo servía para aumentar más la oscuridad de las encrucijadas de la villa del Oso y del madroño.

Por todos poros resonaba el silencio. No se escuchaba otro rumor que el rumbido del viento, el rechinar de las reletas de los camarneros, el ceato del luto, el lejano rumor del trueno amenazando tornarse, y... los maullidos de dos enclomados gatos que estaban en un tejado de la calle de la Cabeza, en donde al presente nos encontráramos.

De pronto la lengua de cristal de la campana de vagito camarnero de las diez, é un diligente rengue tal noticia y se abrió veloz como al pensamiento, repetiendo por toda la villa:

¡Los doce! ¡los doce!

Los doce. La hora de los camarneros, la hora en que el morir en sus doce ocos, la hora en que seguir nosotros abuelos: solen las brujas cabalgando en grandes escobas, la hora en que... ¡silencio! ¡No habéis visto tendido dos vueltas por entre la oscuridad! ¿Nó? ¡ya tendido.

Vejamos qué dicen.

-No pudes tardar ya, pues son las doce.

-Segrament.

-¡Diaboli! como silba el viento. Cansado estoy de bajar por estas calles con peligro de que demos con algas a fondo.

-Paciencia, compadre Rapiña, paciencia, algo se ha de sufrir para ganar mil doblones.

-Verdad es, pero... la sangre me se irrita cuando pienso...

-¡Calla! ¿he has oído cascos de caballo?

-Sí.

-¿Pues es él.

Los dos buitos callan y se ocultan todo lo posible en el dintel de una puerta, quedando ambos envueltos en la oscuridad, al mismo instante que en lo alto de la calle oírse un cochazo, de él desciende un hombre embornado con negra capa, hace una seña al cochero y éste se aleja tranquilamente.

El viento silba aún con más fuerza.

Nuestro desconocido medita bajo y cabreyando sigue á lo largo de la calle cual sombra envuelta en los redondos misterios de la fantasía de la mente de desvelado poeta, fiel cantador de la Edad Media.

Mas ¿en qué piensa? ¿Por qué á tales horas vaga errante por las calles de la coronada villa? El frío no le arredra y sigue lentamente su camino, procurando ocultar con afán algo que lleva bajo la capa. ¿Quién será?

¡Misterios son del arcano imposible de explicar!

A juzgar por su aire porte, manifiesto ser gran personaje, pero con todo llega al fin delante del escondrijo donde se halla oculto. ¡Rapiña y su compañero! salen de pronto éstos armados de toledano puñal, y tendidos encima de nuestro desconocido, exclaman á la par:

-Muere.

-¡Ay! exclama éste al sentirse herido en la tetilla izquierda. ¡Asesinos!

Quiere gritar, mas no puede; la férrea mano de Rapiña, apriéndole hercúlicamente el gargamo, se lo impide.

-No hay tiempo que perder, dice el otro asesino; el niño, pronto, que llega gente, y si nos van todo se pierde.

Efectivamente, una ronda nocturna acaba de aparecer por una vecina calleja, atraída por los gritos gritados que aún gritaba nuestro desconocido, ensangrentado por su misma ensangrentada sangre.

En tanto llega la ronda al sitio de la ocurrencia, los asesinos huyen cual lobos perseguidos por ovejas; mas de pronto suena una detonación, y Rapiña cae como herido por un rayo. Su compadre al verle caer cree sentir pasos tras él; para correr más ligero deja el niño que lleva en sus brazos en una tienda de un carpintero que por casualidad estaba abierta.

Llega la justicia, ve el muerto, siente llorar al niño en la tienda, sale el carpintero atraído por el ruido; la justicia que no sabe á quién colgar el muerto, se apodera del buen hombre diciendo:

-Este es el asesino.

-¡Voi! exclama, y no dice más. Las artífices del cuello se lo inflaman y excubieren por la sorpresa, se le rompen las cuerdas de la campanilla y... queda mudo.

La una toca un campanario vecino.

El cielo se oscurece más.

El viento sopla menos.

Se oyen truenos lejanos.

Raaga el espacio un relámpago, y á su fulgor aparece un hombre alto, de tez morena, viste redingot abrochado hasta el cuello y calza botas de charol.

Al ver tal personaje, todos los individuos de la ronda se descubren con sumo respeto. Él se adelanta y dice:

-De orden del rey, mando que...

Tot quan acaban de llegir no es res més que la primera entrega de una novela que l'altre dia un repartidor va dur á casa per si m'hi volia suscriure.

Ara dispensi'l lector si llegint aquest article ha perdut l'estona inútilment; mes aconselli, puig jo també l'he perduda escrivint.

LL. MILLÁ.

LO QUE PASSA

Jo que jora y nit treballa y ab l'infornat batallo, menyspreubant me joventut; á missa no compareixo; y encara que á Deu beneixo lo mon me diu:—Descregut!

Y en cambi'l quabrat banquer que's va queda' ab lo diner arruinant á molta gent; com va á missa tot lo dia ab capa d'hipocresia, lo mon li diu:—Quita creyent!

A. LACORRA

A pesar de la ley del descans dominical tan mposada pel clero, lo diumenje al mati se des-

carregaren en aquesta ciutat dues campanas en la iglesia de Betlém, y un carreter per més senyas hi prengué mal xaixantshi dos dies que li tingueren de ser amputats. Sempre al clero se li ha d'aplicar lo de fet lo que 'l digui y no miris lo que faig.

EP

Lo vicari de Silla, provincia de Valencia, es espavilat com ell tot sol y entent l'art de mila-grajar com lo primer.

Escóltin la següent historia, que 'ns refereix un amic nostre que's trobava'l dia del fet en lo citat poble:

La societat dels Lluïsos, reuniren quartos pera ferse fabricar un sant Lluïus gros, porque deyan que'l que tenian era petit, y'l vicari va encarregar la imatge á un escultor del poble molt querido seu.

Fet lo sant gros acordá rifarse'l petit, á qual objecte despaltà una set ó vuytents bitllets á ral entre 'ls feligresos, y'l dia 21 del mes passat pujá al costi dels disbarats y anunciá que anava á ferse la rifa del sant, per haverse ja venut tots los bitllets.

Y al mitj de la iglesia comparegué ab un tupí, que'l feu aguantar per un zicotet, y tirantshi 'ls números en papers cargolats, ell mateix ficá má al tupí, tregué un paperet, lo desem-bolicá, y joh miracle! era'l número 514, precisament lo mateix que ell s'havia quedat, de qual miracle ne feu desseguida un sermó á sos feligresos, dibentlos que allí ho havia disposat la Providencia d'aquell modo, porque si'l sant Lluïus l'hagués tret algun altre'l hauria posat al graner y ell en cambi lo tindria ben guardat, ab quins arguments deixá admirats á tots de que semblants cosassas les disposi tan tranquilament aquesta Providencia que á tupinadas protegí al vicari de Silla.

Ab miracles tan peluts convincions y de tant pes, los que no creyén en res quedardem tots conuentsos.

EP

A Port de la Selva han anat uns protestants, en us de son dret, á fer propaganda de sas ideas, y'l negre del poble, secundat per uns aprenents de burro que estudian al seminari de Girona y ara están de vacaciones, los ha fet insultar de mala manera organisant collas de cafes de la fe que anavan á cridarlos ¡Viva Lleó trefre! ¡Mori Uteró! ¡Viva la confessió! ¡Morin los impios! y altres crits per l'istil.

Als liberals el poble los ha fet aixó molt mal efecte y están decidits á fer que s'amperi en son dret als protestants encara que's tinga de rebentar alguna cuca negra católica.

EP

L'altre dia un sarría negre de Castellví de Reus va dispararse desde son establiment de llana contra'l socialisme que n'hi havia para logarshi morrallass.

Digué que 'ls socialistas eran uns juheus; que quan morissin anirían tots á can Pere Botero y que tothom del mon que no siga ben católic apostólic y romanó, anirá al infern.

¡Sí que será numerosa la concurrència!

Luego intentó explicar lo que volia dir socialisme, y tant malament ho anava engiponant, que ja no sabia cóm sortirsen, fins que agafant la ocasió pels cabells encar que la pintin calva, al veure á dos brivalls que sumiquejaván, baixá de la tramuja y me 'ls atipá de bolets que no crech que 'ls quedin ganas de tornar may més per aquells andurrials místichs.

Y aixis va resultar la eloqüencia inspirada per l' Esperit Sant.

EP

Uns quants amichs de Porrera anaren la setmana passada á pendre café á Pradell y 'ns diuhen que'l ruch negre d'aquest darrer poble los hi enviá varios xicots de la escola católica pera que 'ls apedreguessin d'argats d'arena, cosa que feren ab sobrat gust sens ni tindre consideració á las senyoras que companyavan als forasters.

Peró voldrá aquest negre ressucitar aquellas antigas rivalitats de poblets que a'odiavan porque sí, y que l'esperit liberal ha anat borrant?

Donchs ne sortirá malament, porque 'ls temps actuals ja no están per aquestas barbaritats.

EP

A Tolosa de Fransa feyan una profesó y á ella assistia una filla de la María ab un cirri encés á la má y tota vestida de blanch.

A lo millor, femt un doblegament d'espaldas devant d'una imatge se li calá foch al vestit, y á pesar de que tothom hi corrugué desseguida pera apagarli'l foch, no's pogué evitar que se li encenguessin tors los cabells y que suffri terribles cremadassas.

Si com diuben los fratichs Deu es qui ho disposa tot, resulta que es bastant simple qui per ell va tot simple.

EP

Varios rectors de la provincia de Málaga se han dirigít á son bisbe demanantli permis pera deixar tancats á las nits gossos de presa dintre las iglesias, pera evitar los robos.

¡Pero señori! De quant ensi tenen de convertirse las iglesias en circos nocturns de barallas de devots?

EP

Á Úbeda tenian una verje que feya molts miracles, y á pasar de tota sa milagreria fa poch dies li caygué'l sostre demant y quedá feta una santsa coca la miraculosa imatge.

Fiat de la verje... y que cayguin sostres...

EP

Un arquitecte de Rouen ha citat al papa Lleó XIII devant dels tribunals, demanantli lo sé quins deutes que diu que té pendents ab to infalible entre católichs y que á la quienta li costan de cobrar.

¡Aixis ja estém?

PESSICHS

-¡Es vritat, señor Parera que la filla d' un Pascariu tingué un noy sentse soltera!

-¡Es molt cert; la tingué al bras quan ne feys de mayore.

-¡Que no ho sab, señor Pasqual!

-No pas tot, hermoso Amparo.

-Donchs, me cans per Nadi!

-¡Per Nadi! vostel ja es raro!

A cartas ab la Mercé jugava un dia 's Mercé, i aquest formalment digué:

-M'agrada jugá ab vosde porque ho feys de remenó.

R. PONS

XARADA-CANTARS

Tres cinch vegadas que 'miro me fa riure sa tres quartia, porque hi abillat, nineta, un nas com una patata.

No 'm quart tres casarme ab tu porque sigas llella, Petra, si no 'm hi caso es porque sé que 's molt segona terra.

Ma tres quartia que 's hermosa no 't pots casá ab mi, bufona, porque sé que has exerit... bastant temps de mairdona.

Una tres quart quit va darme porque no 'm caso, sa mare; ja 'm casaré, que s'esperí; (pero 'm casaré ab un'altra.)

Un cop de garrot ton pare me va de al darre jo me encara tinch fot la esquena; ¡ase 's farm 's lo torro més!

D. BARTOLÍ

ROMBO

Sustimir los puots per lletres de manera que llegides horizontalment y verticalment, donquis los següents resultados: 1.° ratlla: Consonant; 2.° Escanya; 3.° Nom d'home; 4.° miscral; 5.° Consonant.

XIXOT COM CAL

SOLUCIONS

Á LAS CORDILLAS DEL NÚMERO PASAT
ABRORANA.—Sal. La.
LACORRO.—MURCIOS.—Españero. Sastres. Teatros.
Tarrés. Terra. Rosa. Rap. Pa. O.
GERUOLIC.—No 'l cogeuquis sens rahó. ...